

Verslag van het Collegiaal Bestuur voor de Synode 2020

'Een zon diep in de nacht'

1. Inleiding

In de verwachting van de toekomst van de Heer gaat de kerk haar gang door de tijden. De crisis die we ten gevolge van het COVID-19 virus in onze dagen doormaken, is niet de eerste en zal ook niet de laatste zijn. Wie niet verder kijkt dan die crisis, leeft slechts voor en na de zondvloed, van crisis naar crisis, altijd bang voor de volgende ramp die zal komen. Zo leeft Gods volk niet. Gods volk leeft vanuit de verwachting van een grotere toekomst, een glorierijke dag, de geboorte van de eerstgeborene, de (weder-)komst van de Messias. Vanuit die hoop kunnen wij te midden van elke crisis die ons overkomt of de dood die ons omringt, het leven verkondigen door het te vieren, door ons te blijven verwonderen en door onze vreugde met anderen te delen. Het beleid dat het Collegiaal Bestuur het afgelopen jaar gestalte gaf, was met name gericht op drie punten: een veilige kerk; een duurzame kerk; een verkondigende kerk.

2. Een veilige kerk

Met het oog op een veilige kerk werkte het Collegiaal Bestuur verder aan de uitvoering van het Plan van Aanpak dat de Synode in 2018 heeft aangenomen. Meerdere voorstellen uit dat Plan konden worden uitgevoerd, maar om verschillende redenen, waarvan de voornaamste de coronacrisis is, is het Plan nog niet volledig tot uitvoer gebracht. Over de vertraging is contact geweest met de monitorgroep.

Een belangrijke zaak die wel gestalte kreeg was het vinden van twee vertrouwenspersonen. Mevrouw Mary Hallebeek en de heer Marcel van der Vloet gaan als aanspreekpunt fungeren voor mensen die met misbruik te maken krijgen. Zij hebben de training bij de Stichting Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR) inmiddels achter de rug en hun namen zijn in de kerk bekendgemaakt.

Van alle geestelijken in actieve dienst en diegenen die met jongeren werken, wordt inmiddels een Verklaring omtrent gedrag (VOG) geëist. Diaken Loes Berkhout is pastoor Age Kramer opgevolgd in het bestuur van de Stichting SMPR.

Het Collegiaal Bestuur werkt toe naar afronding van het Plan van Aanpak begin 2021. Tijdens deel 2 van de 95ste Synode, die naar verwachting zal plaatsvinden in april 2021, zal zij haar eindrapportage opleveren. Een belangrijk eindproduct van het Plan van Aanpak zal een OKKN Protocol Veilige Kerk zijn.

3. Een duurzame kerk

Het werken aan een duurzame kerk is een zaak van lange termijn en kan niet worden los gezien van onze inzet voor een duurzaam leven. Het gaat hierbij niet alleen om het zo veel mogelijk CO₂-uitstoot-neutraal maken van onze kerkgebouwen om de verdere opwarming van het klimaat tegen te gaan, maar ook om het debat over achterliggende ethische vragen inzake wereldwijde gerechtigheid en een economie waarin de menselijke waardigheid centraal staat. In de coronacrisis hebben we opnieuw ontdekt 'dat we niet geïsoleerd van elkaar leven en dat de voorwaarden voor menselijke

gezondheid en welzijn kwetsbaar zijn', zoals de conferentie van Europese Kerken aan de lidkerken schreef. Hun oproep deelden we, om op enige wijze aandacht hieraan te besteden in de prediking, de voorbeden en de diaconale zorg. Meer uitwisseling van ervaringen en ideeën over dit thema, bijvoorbeeld via de vernieuwde website van de landelijke kerk, zou welkom zijn.

De duurzaamheid van de kerk betreft ook de inzet van mensen en middelen. In het kader van het Plan van Aanpak hebben de dienstdoende geestelijken een assessment gedaan, waarbij zij sterke en zwakke kanten in hun professionele optreden in kaart brachten. Mede naar aanleiding van deze assessments en wat daarover in het Plan van Aanpak gezegd werd, maakte het CB een afweging van verschillende vormen van intervisie en supervisie. Het Bestuur stelde een van deze vormen als instrument tot professionalisering voor elke pastoor in onze kerk verplicht. In de jaarlijkse functioneringsgesprekken met de bisschoppen worden hierover afspraken gemaakt.

4. Duurzaamheid: gebouwen en financiën

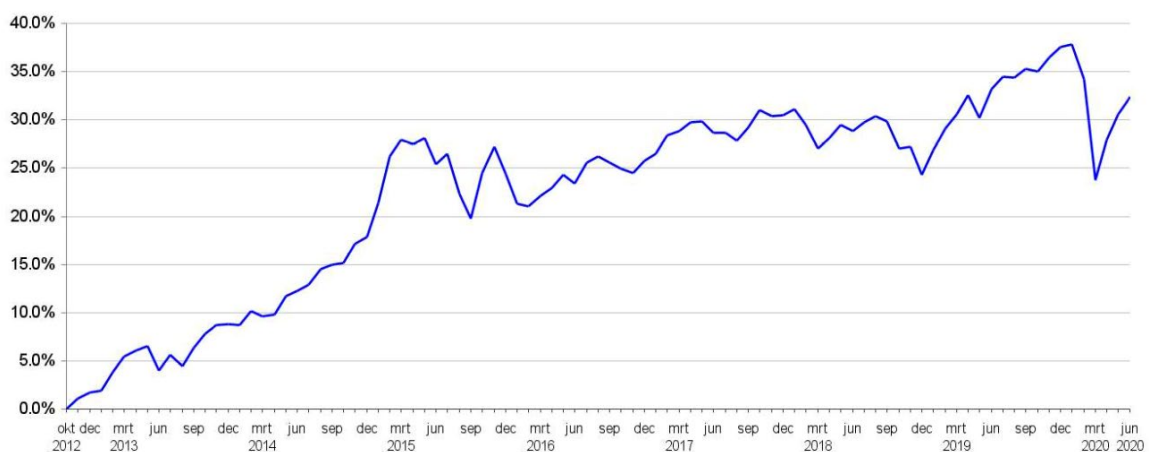
De jaarrekening 2019 laat een wisselend beeld zien. Er is voor de OKKN een klein exploitatietekort, de vastgoedexploitatie is eveneens negatief, maar de beleggingen deden het fantastisch. En dan is er nog een negatief bedrag als gevolg van een eerder ingeboekte erfenis.

Het tekort is met een omvang van 1,2% niet schrikbarend. De voornaamste oorzaak zit in hoge kosten voor juridische bijstand en tamelijk hoge kosten voor de accountant. Beide zijn in zekere zin onvermijdelijk, en de ervaring van de afgelopen jaren is dat in de begroting daar onvoldoende ruimte voor is opgenomen. Ook de inkomsten waren iets lager dan verwacht.

De exploitatie van Alticollense viel tegen, met name omdat de verbouwing veel meer tijd kostte dan was voorzien. Het resultaat is prachtig, maar het heeft best lang geduurd. De verbouwing heeft veel van de medewerkers en de huurders gevraagd – en dat heeft ook z'n weerslag op de exploitatie. En helaas zal dat in 2020 en 2021 naar verwachting niet worden goedge maakt, gezien de beperkingen die voort zijn gekomen uit de COVID-19 pandemie. In de maanden dat Alticollense wel gewoon open was, waren de gasten en de gebruikers lovend over het resultaat van de verbouwing.

Het positieve resultaat van de OKKN als geheel komt door de opbrengst van het eigen vermogen. Ook hier heeft de COVID-19 situatie inmiddels voor een ander beeld gezorgd, maar dat de resultaten van beleggingen fluctueren is afgelopen jaren vaker voorgekomen.

Cumulatief rendement: 12 oktober 2012 - 30 juni 2020

De grafiek toont zowel het spectaculaire herstel uit de verslagperiode 2019 als de dip die daar begin dit jaar op is gevolgd. Eind juni was een deel van het verlies als gevolg van de coronacrisis goedge maakt.

De bijdrage van de Oud-Katholieke fondsen in de exploitatie van de OKKN blijft van groot belang; zonder deze bijdrage was onze kerk een stuk kleiner en veel minder leuk! Het ontslaat ons allen echter niet van de eigen verantwoordelijkheid voor die kerk. We zullen, als we haar in stand willen houden, samen de lasten van de kerk moeten dragen.

5. Duurzaamheid: bisschoppelijke opvolging

Een teken van duurzaamheid is ook de bisschoppelijke opvolging, die we dit jaar konden vieren. Na twintig jaar aan het roer van de kerk te hebben gestaan, overhandigde aartsbisschop Joris Vercammen op 11 januari zijn bisschopsstaf aan de deken van het Metropolitain Kapittel in een feestelijke dienst waarin dankbaarheid de boventoon voerde. Voorafgaand aan de dienst was er in de Geertekerk een drukbezocht internationaal symposium over het bisschopsambt in de huidige tijd en voor de toekomst. Een maand later, op 15 februari, werd Bernd Wallet tot nieuwe aartsbisschop van Utrecht gekozen. Op het moment dat dit verslag geschreven wordt, staat zijn wijding gepland op 7 november in de Sint Lebuïnuskerk in Deventer. Of en zo ja hoe deze *Deo volente* door zal gegaan zal de tijd ons leren. Ook hier leven we vanuit de verwachting van een vreugdevolle toekomst.

6. De Coronacrisis

We waren nog nauwelijks bekomen van de vreugde om de verkiezing, toen halverwege maart het kerkelijke leven ten gevolge van de coronacrisis tot stilstand kwam en er nieuwe wegen moesten worden ingeslagen om de verkondiging voortgang te doen vinden. Het CB stelde een crisisteam samen, bestaande uit de beide bisschoppen, technisch voorzitter Martijn Blaauw en algemeen secretaris Miranda Roobol. Met deskundige hulp van Jan-Willem Wits als communicatieadviseur werden na elke persconferentie van het kabinet richtlijnen uitgevaardigd die de verdere besmetting moesten helpen inperken en voorkomen. De maatregelen werden samen met andere kerken in het CIO op het regeringsbeleid afgestemd en waar nodig aangepast. Hoewel ze door sommigen als overdreven streng werden ervaren, hebben de kerkbesturen en parochies goed meegewerkt en zijn brandhaarden in onze kerk tot nog toe niet opgetreden. Met veel creativiteit hebben pastoors en kerkbesturen manieren bedacht om de onderlinge band vast te houden en er waar mogelijk met raad en daad te zijn voor elkaar, in de parochie en in de samenleving.

Dankzij de gastvrije medewerking van de parochie Amersfoort kon er een livestream van kerkdiensten verzorgd worden, zodat mensen thuis via YouTube de diensten in de vasten- en de paastijd konden meevieren. Met zo'n 700 á 800 kijkers per dienst en soms duizend mensen die later de dienst alsnog bekeken, haalden we een hoge score. Via chat- en mailberichten gaven kerkleden, gasten en vrienden, ook vanuit het buitenland, uiting aan hun waardering voor dit initiatief. Dit bleek ook uit de QuickScan die Peter-Ben Smit, Erna Peijnenburg en Wim van den Berg in opdracht van het CB onder gelovigen hebben gehouden om verwachtingen in kaart te brengen die men van de kerk in coronatijd heeft. Toen er vanaf juni in de andere kerkgebouwen weer diensten gehouden konden worden, werd vanwege het lokaal toch beperkte aantal beschikbare plaatsen de livestream vanuit Amersfoort gedurende de zomermaanden voortgezet. Het ligt in de bedoeling dat er een permanente uitzending van de kerkdiensten vanuit de beide kathedralen komt. Tot dat moment blijft de tweewekelijkse viering, zij het met een onderbreking in september, gehandhaafd.

7. Een vernieuwde website

Toen het kerkelijk vergadercircuit zich via zoom en teams beperkte tot wat strikt noodzakelijk was, leek het even alsof er tijd vrijkwam. Het CB greep die kans aan om de landelijke website te vernieuwen, iets wat al jaren in de planning zat. Al eerder hadden we geconstateerd dat de website onderdeel is van het grotere geheel van communicatiemiddelen waarmee we als kerk onze boodschap uitdragen. Tot dat geheel behoren niet alleen het blad De Oud-Katholiek, maar ook de digitale Nieuwsbrief en de huisstijl met het logo waarmee wij ons presenteren. In het communicatiebeleid van het CB vormt de landelijke website het middelpunt voor de nieuwsvoorziening binnen de kerk en naar buiten toe. De nieuwe vormgeving en het bijbehorende logo zijn inmiddels vrijgegeven en hebben naast enkele kritische vooral ook positieve reacties opgeroepen. Een selectie van de berichten op de website zal in verkorte vorm via de digitale Nieuwsbrief worden verspreid, terwijl De Oud-Katholiek vooralsnog enkele keren per jaar vanuit een oud-katholiek standpunt meer algemene achtergrondinformatie en opiniërende stukken publiceert. Het CB heeft de procedure gestart om een eindredacteur te werven die voor 0,2 fte de verschillende vormen van communicatie coördineert.

8. Bestuur & Organisatie

Over de bevindingen van de nota 'Bestuur en Organisatie' zijn op de synode van 2019 door de leden van de synode veel waardevolle evaluatieve opmerkingen gemaakt. Het CB was voornemens in de komende synodesessie enkele concrete prioriteiten hieruit halen, in de hoop dat deze in het synodale proces op voldoende draagkracht mogen rekenen om de kerkelijke organisatie te vereenvoudigen. Vanwege de gewijzigde synodale planning als gevolg van de coronacrisis zal dit geen doorgang kunnen vinden.

Tijdens deel 2 van de 95ste Synode (april 2021) zal het Collegiaal Bestuur in een implementatieplan concrete wijzigingsvoorstellen voor advies aan de Synode voorleggen.

9. Een personele puzzel

Door het emeritaat van aartsbisschop Joris en de verkiezing van aartsbisschop Bernd ontstond in Utrecht een vacature die moet worden ingevuld. Dat is voor het CB, met name voor de bisschoppen en de vertegenwoordigers van de geestelijkheid, aanleiding tot het leggen van een uiterst complexe puzzel om wensen op mogelijkheden af te stemmen en zo tot een totaalplan voor de personele bezetting in de komende jaren te komen. In de praktijk betekent dit dat er hier en daar concessies gedaan zullen moeten worden. De bisschoppen rekenen op de loyale medewerking van geestelijken, kerkbesturen en parochies om niet alleen de eigen situatie, maar ook die van de gehele kerk in het oog te houden. We verwachten de eerste verhuizingen medio 2021.

10. Tot slot

We zitten nog middenin de coronacrisis en overzien nog niet welke persoonlijke, sociale en economische gevolgen deze kan gaan krijgen. Natuurlijk hopen we dat het allemaal meevalt, maar misschien moeten we ons ook voorbereiden op een maatschappij met een toenemende werkloosheid en sociale onrust. Daarnaast zullen vraagstukken die door de coronacrisis uit de aandacht zijn weggeschoven, maar er toch mee samenhangen, zoals de wereldwijde economische orde, de ongelijke verdeling van rijkdom en welvaart en de opwarming van het klimaat, vroeger of

BELEIDSVERSLAG COLLEGIAAL BESTUUR

later in verhevigde vorm terugkeren. Dan zal blijken hoe ver wij als christenen in onze solidariteit durven gaan, of we slechts van crisis naar crisis leven, of werkelijk navolgers zijn van Hem die ons vooring naar Gods koninkrijk. Om met hetzelfde vers van Willem Barnard te eindigen waarmee we dit verslag begonnen:

*Zolang gij nog onzichtbaar zijt,
een zon diep in de nacht,
roep ik uw nadering reeds uit
omdat ik U verwacht.*

Amersfoort, 10 september 2020,
Collegiaal Bestuur